Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/5144

28.10.2025

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Prihodnost odnosov med EU in Združenim kraljestvom: pregled sporazuma o trgovini in sodelovanju (2026) z vidika civilne družbe

(mnenje na lastno pobudo)

(C/2025/5144)

Poročevalka: **Tanja BUZEK**

Soporočevalec: **Peter BYRNE**

Svetovalca	Elena CRASTA (za poročevalko) Jonathan PEEL (za soporočevalca)
Sklep plenarne skupščine	23. 1. 2025
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
Pristojnost	strokovna skupina za zunanje odnose
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	12. 6. 2025
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	16. 7. 2025
Plenarno zasedanje št.	598
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	147/0/2

1. Sklepi in priporočila

1.1 **Odnos EU z Združenim kraljestvom je poseben** in se razlikuje od odnosov z drugimi trgovinskimi in političnimi partnerji. EU in Združeno kraljestvo sta zaradi geografske bližine in močne povezanosti civilne družbe podobno misleča trgovinska partnerja s skupnimi interesi, vrednotami in obeti. Pogosto se pozablja, da so med člani vseh najpomembnejših evropskih organizacij, ki zastopajo podjetja, sindikate, potrošnike in socialne, mladinske ali okoljske interese, še vedno predstavniki iz Združenega kraljestva.

1.2 **Zdaj je pravi čas, da se poglobi in nadgradi partnerstvo med EU in Združenim kraljestvom**, še posebej zaradi spremenjenih geopolitičnih razmer. Pregled sporazuma o trgovini in sodelovanju v letu 2026 lahko z obnovljenimi političnimi odnosi po majskem vrhu med EU in Združenim kraljestvom pomembno prispeva k razvoju odnosov po brexitu. Ne glede na politično večino na oblasti si je treba prizadevati za stabilno in predvidljivo partnerstvo, ki temelji na sodelovanju.

1.3 Po vrhu EU-Združeno kraljestvo in pregledu sporazuma o trgovini in sodelovanju **je treba doseči oprijemljive izboljšave in priložnosti za vse**. Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) pozdravlja nove priložnosti, ponujene na vrhu, zlasti za dinamično usklajevanje pravil in standardov, gotovost in predvidljivost na področju trgovine in ribištva ter ponovno vključitev v program Erasmus+ in možnost prihodnjega programa za pridobivanje izkušenj mladih. To mnenje bi moralo biti podlaga za oblikovanje skupnega načrta institucionalnih akterjev EU in Združenega kraljestva za prihodnji delovni program.

1.4 **Notranje svetovalne skupine EU in Združenega kraljestva bi bilo treba vključiti v pregled in prihodnja prizadevanja**, saj so ključni vir prispevkov obeh strani. Obe strani se osredotočata na izvajanje sporazuma o trgovini, ki pa ga v vsakdanjem življenju uresničuje civilna družba – podjetja, delavci, potrošniki in državljani. EESO prav tako poziva, naj se poleg srečanja voditeljev organizira poseben vrh med EU in Združenim kraljestvom o socialnem dialogu, da bi v razprave vključili socialne partnerje.

1.5 **Okrepljeno regulativno sodelovanje na področju netarifnih ovir** je največja priložnost za izboljšanje dvostranskih trgovinskih odnosov. Z večjo povezanostjo obeh regulativnih sistemov bo manj trenj, kar bo prineslo znatne koristi za vse. Pozdravljamo pogajanja o sporazumu med EU in Združenim kraljestvom o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, saj ima širše koristi na področju trgovine, ter poudarjamo pomen spoštovanja previdnostnega načela kot temeljne vrednote EU. V program sodelovanja bi morali vključiti uveljavljanje pravic potrošnikov, s čimer bi organom za nadzor trga omogočili, da poskrbijo za skupno zaščito potrošnikov. Posebej v ta namen ustanovljena enota za oceno razlik bi morala spremljati razlike v sodelovanju z deležniki, skupni portal EU in Združenega kraljestva pa bi lahko zagotavljal dostop do posodobljenih regulativnih informacij in jasnejših smernic, zlasti za mala in srednja podjetja na obeh območjih.

1.6 **S spodbujanjem vzajemnega priznavanja** bi se zmanjšalo število mejnih kontrol in izboljšali dvostranski trgovinski tokovi, kar bi omogočilo rast in nova delovna mesta. Obseg sporazumov bi morali razširiti in vanje vključiti poklicne kvalifikacije, kemijske standarde in izjave o skladnosti. Ti sporazumi zmanjšujejo stroške trgovanja in omogočajo uskladitev predpisov. Dvojne zahteve za mejne prehode bi bilo treba čim bolj racionalizirati, da bi bilo manj zastojev in bi se čim bolj zmanjšale morebitne motnje.

1.7 **Trgovina s storitvami ponuja največ možnosti** za razvoj odnosov med EU in Združenim kraljestvom po brexitu. Bolj kot bodo novi regulativni okviri za olajšanje čezmejnih storitev usklajeni, večje bodo možnosti za povečanje dostopa do trga. Pozivamo k ukrepom za obravnavo izzivov na področju mobilnosti, zlasti k reformi sistema sponzoriranja vizumov v Združenem kraljestvu, da bi se omogočili večja mobilnost in poštena konkurenca med ponudniki storitev iz EU in Združenega kraljestva. Na prihodnjih pogovorih o mobilnosti je treba ohraniti vzajemne visoke standarde na področju pravic iz delovnega razmerja in spodbujati doseganje najambicioznejših ciljev.

1.8 **Spoštovanje klavzul o prepovedi zniževanja standardov in enakih konkurenčnih pogojih** mora ostati ključna prednostna naloga obeh strani. Notranje svetovalne skupine morajo še naprej nemoteno spremljati skladnost. Za napredek pri doseganju tega cilja bi morali poskrbeti z rednimi dialogi, izmenjavami in sodelovanjem v zvezi z izboljšavami na področju pravic delavcev in okoljskih pravic ter z učinkovitim izvrševanjem. EESO poziva, naj se za krepitev socialnega dialoga preuči, kako olajšati udeležbo delavcev iz Združenega kraljestva v evropskih svetih delavcev.

1.9 **Potrebna je tesnejša usklajenost predpisov in politik na področju podnebnih ukrepov in aktivne industrijske politike.** EESO pozdravlja povezovanje sistemov trgovanja z emisijami obeh strani ter priporoča sodelovanje, ki bo omogočilo potrebne naložbe v podporo prehodu na čisto energijo in industrijo.

1.10 **V sporazum o trgovini in sodelovanju, ki bo primeren za prihodnost, je treba vključiti vidik mladih** in postopoma odpraviti ovire za izkoriščanje novih priložnosti. Brexit ne sme postati nov „berlinski zid“ za prihodnje generacije. Mladi na obeh straneh so se odločno zavzeli za to, da bi se Združeno kraljestvo ponovno vključilo v program Erasmus+, ki podpira tudi poklicno izobraževanje in vajeništvo. Ta vajeništva morajo izpolnjevati merila dobre kakovosti, imeti dostojne pogoje ter koristiti vsem mladim posameznikom in zaposlenim, ne le določenim sektorjem.

1.11 **Zaščita edinstvenega statusa Severne Irske in pogojev trgovanja z njo**. EESO poudarja izjemno vlogo in dosežke Sporazuma iz Belfasta iz leta 1998 (Velikonočni sporazum) pri preprečevanju ponovnega nasilja. Pozdravlja napredek, dosežen z Windsorskim okvirom iz leta 2023, in poziva, naj se pregled osredotoči na ohranitev pravic Severne Irske.

1.12 **Izvedba ambicioznega pregleda, ki ne sme biti zgolj formalnost**. EESO poziva obe strani, naj skleneta celovit in vzajemno koristen sporazum oziroma sporazume, ki bodo osredotočeni na opredelitev nedokončanih ureditev na področjih, navedenih v prilogah k sporazumu o trgovini in sodelovanju. Morebitni dodatni sporazumi morajo na splošno upoštevati strukturo načel in zavez o enakih konkurenčnih pogojih iz sporazuma o trgovini in sodelovanju ter področje spremljanja, ki ga izvajajo notranje svetovalne skupine.

2. Ozadje mnenja na lastno pobudo

2.1 V sporazumu o trgovini in sodelovanju je določen sedanji pravni okvir za dvostranske trgovinske odnose med EU in Združenim kraljestvom, v katerem ima Severna Irska edinstven status. Združeno kraljestvo kljub brexitu ostaja potencialen partner na različnih področjih, tudi na področju okolja, podnebnih sprememb, mladinskih izmenjav, interesov potrošnikov ter zunanje varnosti in obrambe.

2.2 Edinstveni odnos med EU in Združenim kraljestvom temelji tudi na močnih vezeh v civilni družbi. EESO je po brexitu v okviru svojega spremljevalnega odbora EU–Združeno kraljestvo ohranil odnose s civilno družbo v Združenem kraljestvu in si prizadeval za vzpostavitev novih odnosov, ki jih je podprl z nadaljnjim delom v zvezi z mnenji na to temo. S sporazumom o trgovini in sodelovanju sta bila ustanovljena dva organa civilne družbe v EU in Združenem kraljestvu, in sicer notranji svetovalni skupini, ki spremljata izvajanje sporazuma.

2.3 Predsednica Komisije Ursula von der Leyen se je v političnih usmeritvah za obdobje 2024–2029 jasno zavezala krepitvi odnosov z Združenim kraljestvom na področjih skupnega interesa, kot so energija, varnost, odpornost in medosebni stiki. Pravno zavezujoč pregled sporazuma o trgovini in sodelovanju (po petih letih), predviden za leto 2026, je omejen na oceno izvajanja obstoječih določb, vendar ne bi smelo biti nobenih omejitev za korenito izboljšanje sporazuma. Na prvem vrhu med EU in Združenim kraljestvom, ki je potekal 19. maja 2025, je bilo poudarjeno, da bi se lahko po letih, polnih izzivov, vzpostavil nov strateški okvir.

2.4 Poglavitni cilj tega mnenja na lastno pobudo je poudariti prihodnje glavne izzive za podjetja, delavce, potrošnike in državljane, ter opredeliti področja, na katerih bi bilo treba izboljšati odnose, kot je regulativno sodelovanje med EU in Združenim kraljestvom. Poleg tega bi morali v mnenju podati smernice, da bi po vrhu, ki je potekal maja 2025, institucionalni akterji EU in Združenega kraljestva oblikovali skupni načrt.

3. **Trgovinski odnosi med EU in Združenim kraljestvom po brexitu**

3.1 Trgovinski odnos med EU in Združenim kraljestvom je po obsegu drugi največji na svetu in je še vedno zelo pomemben za obe strani. Zaradi bližine trgov Združeno kraljestvo še vedno več blaga in storitev izmenja z Nemčijo, Nizozemsko, Francijo in Irsko kot z ZDA in Kitajsko skupaj ([1]). Vendar se pričakuje, da se bo trgovina carinske unije Združenega kraljestva z EU zaradi brexita zmanjšala za 15 % ([2]).

3.2 Za EU je povezan enotni trg koristen, saj z mrežo preferencialnih trgovinskih sporazumov z različnimi državami omogoča dostop do privlačnega trga s 448 milijoni prebivalcev. Združeno kraljestvo si prizadeva za nove trgovinske sporazume zunaj EU (z Indijo in Novo Zelandijo) ter se je vključilo v Celostni in napredni sporazum za čezpacifiško partnerstvo, vendar zaradi manjše privlačnosti svojega trga z 68 milijoni prebivalcev zunaj carinske unije EU s težavo zagotavlja enak obseg preferencialnih sporazumov, kot jih ima EU. EU ima posledično boljše možnosti na področju trgovine.

3.3 Svetovna trgovina se zaradi geopolitičnih trendov preoblikuje, saj gospodarstva, kot sta Kitajska in ZDA, spreminjajo trgovinske vzorce ter povečujejo negotovost in izzive za ureditev, ki temelji na pravilih. EU in Združeno kraljestvo morata obvladati te spremembe in hkrati priznati, da sta bila pred brexitom oba močnejša na področju trgovine in da bi tesnejše usklajevanje trgovine koristilo obema.

3.4 Trgovina med EU in Združenim kraljestvom se zdaj ureja s sporazumom o trgovini in sodelovanju, ki ohranja izmenjave brez tarif in kvot, vendar ne prinaša ugodnosti članstva v EU. Obe strani uvajata orodja, ki spreminjajo način, kako se blago in ljudje premikajo preko meja, ter naj bi imela pomembne operativne in gospodarske učinke. Združeno kraljestvo je uvedlo ciljni model delovanja na meji, ki vključuje nadziranje uvoženega blaga na podlagi tveganja. EU je vzpostavila sistem vstopa/izstopa (SVI) za državljane držav nečlanic EU, Združeno kraljestvo pa enakovredno elektronsko avtorizacijo potovanja (eTA).

3.5 Zaradi dvojnih zahtev za SVI in eTA se povečuje tveganje zastojev na glavnih železniških in pristaniških mejnih prehodih med EU in Združenim kraljestvom. Poleg tega se obe strani vse bolj oddaljujeta od sistema s skupnimi značilnostmi in postavljata nove meje v odnosih.

3.6 Ob pregledu sporazuma o trgovini in sodelovanju bi se morale izvesti analize stroškov in koristi za obe strani, ki bi bile lahko dostopne, pri tem pa bi po možnosti obe strani sodelovali in s političnimi argumenti utemeljili koristi skupne poti. Poleg jamstev v okviru pogajanj bi se s tem pokazalo, kakšne bi bile neposredne gospodarske in dolgoročne družbene koristi za obe strani.

([1]) https://www.gov.uk/government/statistics/trade-and-investment-core-statistics-book/trade-and-investment-core-statistics-book.

([2]) Več informacij je na voljo na spletu v prilogi k temu mnenju: https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/2025-05/Annex-to-REX-600-Opinion.pdf.

4. **Preoblikovanje strateškega partnerstva**

4.1 Izkoristiti je treba priložnost za preoblikovanje in oživitev dvostranskih odnosov, zlasti za poenostavitev trgovinskih odnosov, zagotovitev ambicioznega varnostnega pakta, obravnavanje aktualnih vprašanj glede pravic državljanov in vzpostavitev tesnejšega sodelovanja na drugih področjih.

4.2 Združeno kraljestvo je po volitvah leta 2024 pozvalo k obnovitvi odnosov in se dogovorilo z EU, da bosta okrepila sodelovanje na področjih, kot so gospodarstvo, energija, varnost in odpornost. Prvi tak dvostranski vrh med EU in Združenim kraljestvom doslej, ki je potekal 19. maja v Londonu, je pomemben korak v razvoju odnosov po brexitu in vzpostavlja jasen okvir za strateško sodelovanje. Skupaj s pregledom sporazuma o trgovini in sodelovanju leta 2026 in novimi geopolitičnimi potrebami je to priložnost za poglobitev in nadgradnjo partnerstva med EU in Združenim kraljestvom. EESO glede na učinek nekaterih prihodnjih odločitev na področju zaposlovanja priporoča, da se poleg srečanja voditeljev organizira poseben vrh med EU in Združenim kraljestvom o socialnem dialogu, da bi v razprave vključili socialne partnerje.

4.3 Ker sporazum o trgovini in sodelovanju v veliki meri omogoča trgovanje brez tarif, je okrepljeno sodelovanje na področju netarifnih ovir najobetavnejša priložnost za izboljšanje dvostranskih trgovinskih odnosov. Po prvotnem pretresu zaradi izstopa je treba pragmatično uskladiti interese, ki temeljijo na vzajemnih gospodarskih koristih in skupnih geopolitičnih prednostnih nalogah. Čeprav sta obe strani vztrajali pri ključnih načelih (suverenost za Združeno kraljestvo, celovitost enotnega trga za EU in ohranitev enakih konkurenčnih pogojev za vse), bo treba pri spremembah obstoječega sporazuma upoštevati nov pristop k sodelovanju.

4.4 Sporazum o trgovini in sodelovanju vsebuje najbolj inovativni delovnopravni in okoljski klavzuli, kar jih je EU kadar koli vključila v svoje sporazume o trgovini, tj. klavzulo o prepovedi zniževanja standardov in klavzulo o enakih konkurenčnih pogojih. Pri tem imata posebno vlogo notranji svetovalni skupini. EESO poziva k ohranitvi vzajemnih visokih standardov na področju pravic delavcev in okoljskih pravic v Združenem kraljestvu in EU ter spodbuja izpolnjevanje najambicioznejših ciljev na podlagi navedenih klavzul. Z večjo povezanostjo obeh regulativnih sistemov bo manj trenj, kar bo prineslo znatne koristi za vse in zmanjšalo tveganje sodnih sporov v okviru sporazuma o trgovini in sodelovanju.

4.5 Posodobljen sporazum o trgovini in sodelovanju bi lahko za obe strani pomenil oprijemljiv politični dosežek. EU bi ohranila temeljna pravila enotnega trga in okrepila verodostojnost svoje zunanjetrgovinske politike, Združeno kraljestvo pa bi dobilo boljši dostop do trga in imelo manj trenj pri trgovanju. Obema stranema koristijo večja predvidljivost, gospodarska stabilnost in večja zmogljivost za reševanje skupnih izzivov na področju raziskav, varnosti ali podnebne politike. Odnosi obeh z drugimi pomembnimi trgovinskimi partnerji, kot so ZDA, ne smejo ogroziti temeljnih načel in stabilnosti sporazuma o trgovini in sodelovanju.

4.6 Geopolitično okolje se je od referenduma o brexitu ter sklenitve sporazuma o izstopu in sporazuma o trgovini in sodelovanju korenito spremenilo. Zato sta optimalno sodelovanje med EU in Združenim kraljestvom ter kar največja možna stopnja usklajenosti za naše državljane izjemno pomembni.

4.7 Ta pregled je priložnost za zrelo politično rešitev, s katero se priznava pomen konstruktivnega sodelovanja, ne da bi se zahtevalo polno politično povezovanje. Združeno kraljestvo in EU bi v svetovnih razmerah, ki jih zaznamujejo gospodarska negotovost, vojna na evropski celini in vse večje geopolitične napetosti, z revidiranim sporazumom o trgovini in sodelovanju pokazala, da sta še naprej zavezana sodelovanju na področjih skupnih interesov.

4.8 Pri pregledu sporazuma o trgovini in sodelovanju se ne smejo zanemariti stališča organizirane civilne družbe, saj smo mi tisti, ki na lokalni in regionalni ravni opozarjamo na pomanjkljivosti sporazuma in potrebne izboljšave. Z večjo vključenostjo civilne družbe v tem procesu in širše se lahko prihodnji odnosi med EU in Združenim kraljestvom oblikujejo na manj spolitiziran način. EESO meni, da so notranje svetovalne skupine, vzpostavljene v okviru sporazuma o trgovini in sodelovanju, bistvene za uravnoteženo zastopanje interesov delavcev, podjetij in civilne družbe.

5. **Posebne ugotovitve**

Trgovina z blagom

5.1 Podjetja morajo imeti možnost hitrih carinskih kontrol brez nepotrebne dokumentacije.

5.2 Tarife in kvote: EU in Združeno kraljestvo lahko na podlagi sporazuma o trgovini in sodelovanju trgujeta brez tarif in kvot, če blago izpolnjuje dogovorjena pravila o poreklu in druge upravne zahteve, uvedene zaradi izstopa Združenega kraljestva iz enotnega trga EU. V okviru pregleda sporazuma je treba predvsem zmanjšati trenja pri izvajanju teh upravnih zahtev, vendar mora Združeno kraljestvo poskrbeti za zadostno regulativno uskladitev za čim bolj nemoteno trgovino med EU in Združenim kraljestvom.

5.3 Netarifne ovire: čeprav ni tarif, so se dvostranski trgovinski tokovi znatno zmanjšali zaradi netarifnih ovir (kot so carinske kontrole) in regulativnih razlik. Bolj kot si bosta regulativni ureditvi Združenega kraljestva in EU podobni, več bo možnosti za znatno zmanjšanje teh netarifnih ovir.

5.4 Ugotavljanje skladnosti: ker sistema ne uporabljata vzajemnega priznavanja, so izjave o skladnosti še bolj zapletene. S sporazumom na tem področju bi se preprečilo nepotrebno ponovno testiranje vseh izdelkov, ki so certificirani po standardih EU in vstopajo na trg Združenega kraljestva, s čimer bi se zmanjšali stroški zagotavljanja skladnosti.

Trgovina s storitvami

5.5 Trgovina s storitvami ponuja največ možnosti za razvoj odnosov med EU in Združenim kraljestvom po brexitu.

5.6 Dostop do trga: v sporazumu o trgovini in sodelovanju ni predvidena enaka raven dostopa za storitve kot za blago. Izguba pravic za čezmejno opravljanje storitev je še zlasti vplivala na sektor finančnih storitev, zato so potrebni novi regulativni okviri za olajšanje čezmejnih storitev. Tudi tukaj velja, da se bodo s tesnejšo uskladitvijo teh okvirov povečale možnosti za večji dostop do trga.

5.7 Elektronsko trgovanje: obstoječi pragovi za registracijo za DDV v Združenem kraljestvu pomenijo netarifno oviro, ki malim in srednjim podjetjem iz EU otežuje neposredno elektronsko trgovanje s potrošniki v Združenem kraljestvu.

5.8 Poklicne kvalifikacije: vzajemno priznavanje kvalifikacij ni več samodejno, kar je ovira za strokovnjake, ki želijo delati na drugi strani meje med EU in Združenim kraljestvom. To je treba pri pregledu sporazuma obravnavati prednostno.

5.9 Finančne storitve: z memorandumom o soglasju iz leta 2023 je bil vzpostavljen okvir za strukturirano regulativno sodelovanje na področju finančnih storitev, ki še ne spadajo na področje uporabe sporazuma o trgovini in sodelovanju. Ta možnost okrepljenega sodelovanja ni v celoti izkoriščena in bi jo morali izboljšati, zlasti na področju zavarovalništva.

5.10 Mobilnost ponudnikov storitev: subjekti s sedežem v Združenem kraljestvu imajo zaradi sedanjega sistema sponzoriranja vizumov za delodajalce v Združenem kraljestvu večje stroške pri zaposlovanju ponudnikov pogodbenih storitev iz EU. Pozivamo k reformi za večjo mobilnost ter pošteno konkurenco med ponudniki iz EU in Združenega kraljestva.

5.11 Prevozne storitve: operativni učinek novih orodij za upravljanje meja se sicer razlikuje glede na vrsto prevoza, vendar so mejni prehodi med EU in Združenim kraljestvom ter morska pristanišča še posebno izpostavljeni velikemu številu potnikov in operativnim izzivom. Na nova orodja se je treba pripraviti s kampanjami ozaveščanja potnikov in prevoznikov, ukrepi za testiranje in prožnost ter z usposabljanjem osebja in zagotavljanjem virov.

Regulativno sodelovanje in standardi

5.12 Ker sporazum o trgovini in sodelovanju v veliki meri omogoča trgovanje brez tarif, je okrepljeno sodelovanje na področju netarifnih ovir najobetavnejša priložnost za izboljšanje dvostranskih trgovinskih odnosov. Medtem ko EU in Združeno kraljestvo uresničujeta lastni regulativni agendi, lahko razlike ogrozijo prost pretok blaga in storitev. Zato je regulativno sodelovanje bistveno, da se preprečijo neželene posledice.

5.13 Razlike: podjetja imajo zaradi različnih regulativnih standardov večje stroške zagotavljanja skladnosti, zlasti v sektorjih, kot sta kemijski in farmacevtski.

5.14 Enaki konkurenčni pogoji: sporazum o trgovini in sodelovanju vsebuje določbe za preprečevanje nepoštenih konkurenčnih prednosti ter zagotavlja, da imata obe strani skupne standarde na področjih, kot so pravice delavcev in varstvo okolja. Spremljanje in izvrševanje teh določb je bistveno, saj sporazum o trgovini in sodelovanju vsebuje tudi zahtevo, da mora raven zaščite ostati vsaj tako visoka, kot je bila ob izstopu Združenega kraljestva iz EU.

5.15 Pravice potrošnikov: v sporazumu o trgovini in sodelovanju se spodbuja sodelovanje na različnih področjih, ki pa ne vključuje uveljavljanja pravic potrošnikov, kar bi bilo treba vključiti v pregled. V celoti je treba uveljaviti določbe o tehničnih ovirah v trgovini iz sporazuma o trgovini in sodelovanju ter organom za nadzor trga omogočiti izvajanje skupne zaščite potrošnikov.

Sanitarni in fitosanitarni ukrepi

5.16 Okrepljeni pregledi in certificiranje: EU zdaj Združeno kraljestvo obravnava kot tretjo državo ter zahteva sanitarne in fitosanitarne preglede kmetijsko-živilskih proizvodov, da bi se zmanjšala tveganja v zvezi z biološko zaščito. Zaradi te spremembe so potrebni dodatna dokumentacija in inšpekcijski pregledi, kar povzroča zamude in višje stroške za izvoznike. EESO pozdravlja dogovor na vrhu med EU in Združenim kraljestvom, da se izvedejo pogajanja o kmetijsko-živilskem sporazumu s ciljem znatnega zmanjšanja števila potrdil, povezanih s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi, ter kontrol premikov živali, živalskih proizvodov, rastlin in rastlinskih proizvodov, ter spodbuja hitro sklenitev sporazuma. Spoštovanje previdnostnega načela ostaja temeljna vrednota EU, kar je upoštevano v zahtevi sporazuma po pravočasni dinamični uskladitvi predpisov Združenega kraljestva s pravili EU.

5.17 Pomanjkanje veterinarskega osebja: zaradi vse večjega števila zahtev po certificiranju na področju sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov se je povečalo povpraševanje po veterinarjih. Vendar ni gotovo, da lahko Združeno kraljestvo zadovolji te potrebe, deloma zato, ker ni vzajemnega priznavanja veterinarskih kvalifikacij. To ovira trgovinske tokove iz EU v Združeno kraljestvo in znatno upočasnjuje dostavo pošiljk iz EU v Združeno kraljestvo.

5.18 Kmetijsko-živilski standardi: EU in Združeno kraljestvo imata zelo podobne standarde na področju porabe hrane. Pri poslovanju s tretjimi trgovinskimi partnerji bi morali preprečiti vsakršno tveganje, ki bi ogrozilo vzajemne standarde in načela, določene v sporazumu o trgovini in sodelovanju.

Pravice delavcev

5.19 S pregledom sporazuma o trgovini in sodelovanju je treba še naprej zagotavljati ugodne pogoje za delavce na obeh straneh.

5.20 EESO pozdravlja uvedbo zakona o pravicah iz delovnega razmerja v Združenem kraljestvu, s katerim se ohranjajo visoki vzajemni standardi. Vendar je treba pojasniti status predlogov za pristojbine za delovna sodišča, spremembe pravic do kolektivnega posvetovanja (direktiva TUPE), vključitev regresa v urno ali dnevno postavko in evidentiranje delovnega časa.

5.21 Na tisoče delavcev v Združenem kraljestvu bi lahko ali je izgubilo dostop do nadnacionalnega obveščanja in posvetovanja, do česar so upravičeni, v številnih primerih že več kot 20 let. Združeno kraljestvo nima zakonske obveznosti, da bi obdržalo predstavnike v evropskih svetih delavcev, vendar je treba pri pregledu sporazuma o trgovini in sodelovanju nujno obravnavati posledice tega v praksi. Udeležba delavcev je odvisna od dobre volje vodstva, zadeve, ki vplivajo na Združeno kraljestvo in eno državo članico, pa se ne štejejo več za nadnacionalne, zato izmenjava informacij in posvetovanje nista več mogoča. Nobenega zagotovila ni, da bodo dejavnosti v Združenem kraljestvu spadale na področje delovanja prihodnjih evropskih svetov delavcev. EESO glede na omenjene negativne učinke na evropske svete delavcev spodbuja, naj se preuči, kako bi olajšali sodelovanje delavcev iz Združenega kraljestva v evropskih svetih delavcev, da bi se okrepil socialni dialog.

5.22 EESO tudi poudarja, da je treba preprečiti motnje v življenju delavcev na območju Campo de Gibraltar ter zaščititi pravice delavcev iz EU in Združenega kraljestva.

Priložnosti za vse

5.23 Ukinitev prostega pretoka je otežila poslovna potovanja, zaposljivost delavcev ter izmenjave raziskovalcev, študentov in mladih.

5.24 Začasne napotitve: nova pravila vplivajo na sektorje, ki so odvisni od kratkoročne mobilnosti, in ovirajo možnost dela in bivanja v Združenem kraljestvu za državljane EU, ki niso irski državljani.

5.25 Poklicne priložnosti: Združeno kraljestvo se je že ponovno vključilo v programa Obzorje in Copernicus. Odločno si moramo prizadevati za to, da bi se Združeno kraljestvo ponovno vključilo v program Erasmus+, ki podpira tudi poklicno izobraževanje in vajeništvo. Vajeništva bi morala izpolnjevati posebna merila kakovosti in zagotavljati dostojne pogoje. Pozivamo k vzpostavitvi novih možnosti za delavce, raziskovalce, študente in vajence, da bi se izboljšala njihova zaposljivost.

5.26 Mladinske izmenjave: bistveno je, da lahko priložnosti v okviru programa Erasmus+ izkoristijo mladi in delavci, ne le določeni sektorji. EESO poziva k postopni odpravi ovir za mlade delavce, da bi lahko izkoristili nove priložnosti.

5.27 Nediskriminacija: pomisleki invalidov se upoštevajo zgolj v nekaterih določbah sporazuma o partnerstvu in sodelovanju, vključno z določbami o koordinaciji socialne varnosti. Oseba z dodatnimi potrebami se ne more gibati in potovati brez zagotovljene pomoči. Preučiti je treba interoperabilnost sistemov EU in Združenega kraljestva za vzajemno priznavanje statusa invalidnosti.

Regulativne razlike

5.28 Med EU in Združenim kraljestvom bo prišlo do neizogibnih regulativnih razlik, bodisi zaradi nedejavnosti bodisi zaradi zakonodajnih ukrepov na kateri koli strani. Komisija bi morala zato ustanoviti posebno enoto za oceno razlik, ki bi spremljala razlike v sodelovanju z vsemi deležniki.

5.29 Dostop do posodobljenih regulativnih informacij in jasnejših smernic ter neposreden stik s carinskimi organi: skupni portal, ki bo zlasti malim in srednjim podjetjem na obeh območjih omogočal vpogled v ponujene nasvete, bo koristen tudi z vidika vzpostavljanja sodelovanja, komunikacije in zaupanja.

5.30 Standardi dobrobiti živali: EU in Združeno kraljestvo imata kot podobno misleča partnerja edinstveno priložnost, da sodelujeta na področju dobrobiti živali in zdravja rastlin ter se spoprimeta s skupnimi izzivi, kot so vse večja antimikrobična odpornost, širjenje zoonotskih bolezni in izguba biotske raznovrstnosti.

5.31 Čeprav se v sporazumu o trgovini in sodelovanju priznava povezava med dobrobitjo živali in trajnostno proizvodnjo hrane, obstajajo razlike v regulativnih pristopih. EU je uvedla strožje standarde na področjih, kot so pesticidi, Združeno kraljestvo pa je vzpostavilo višje standarde v zvezi z dobrobitjo živali. Podjetja, ki delujejo na obeh trgih, zaradi teh razlik težje zagotavljajo skladnost s predpisi.

5.32 Testiranje kemikalij: ker podatki o testiranjih kemikalij niso vzajemno priznani, se lahko dejavnosti podvajajo, kar povečuje stroške in lahko privede do večjega števila testiranj na živalih v Združenem kraljestvu.

Severna Irska

5.33 S Protokolom o Irski/Severni Irski so bili določeni edinstveni pogoji trgovanja in zaveza za ohranitev pravic, ki jih je treba še naprej spoštovati.

5.34 Z Windsorskim okvirom iz leta 2023, ki utira pot ponovni vzpostavitvi delitve oblasti na Severnem Irskem, naj bi se obravnavali nekateri politični in gospodarski izzivi, vendar imajo nekateri člani skupnosti še vedno pomisleke glede njegovega izvajanja in učinkovitosti.

V Bruslju, 16. julija 2025

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Oliver RÖPKE